

användes i folkliga dräkter, speciellt på Rågö och Runö. Hur relationen mellan dessa båda sfärer såg ut går inte att utröna av resonemangen. Inte heller vilken status spetsarna hade i de skilda brukssammanhangen.

Teoretiskt håller Malmberg fast vid frågor om ålder (äldst är bäst), frågor om utveckling (vad kom först?) och frågor om spridningen av knypplingstekniken. Begreppet ”tradition” återkommer i betydelsen något statiskt i motsats till något föränderligt. Det var länge sedan dessa teoretiska utgångspunkter var viktiga inom etnologin, samtidigt som en medveten och reflekterande forskare måste förhålla sig till dem, då de vetenskapliga texter inom det textila fältet som finns att tillgå är formulerade inom dessa paradig. Att Malmberg så okritiskt använder evolutionistiska och diffusionistiska utgångspunkter pekar på flera problem. Det ena handlar om vad som är textil forskning och vad den kan ge idag. Det andra handlar om hushållsvetenskapens/ textilvetenskapens identitet som vetenskaplig disciplin. Vad jag förstår är Kristina Malmsbergs avhandling den första som läggs fram inom textilvetenskapen i Göteborg. Som sådan har den ett stort symbolvärde genom att den anger nivån på kommande avhandlingar. Man kan fråga sig vad textilvetenskap egentligen är och var den står teoretiskt och metodiskt jämfört med andra, närliggande ämnen. Tyvärr har man satt ribban lågt genom att släppa igenom den första svenska avhandlingen om knyppling i detta skick. Dessvärre drabbar det andra forskare med textil inriktning.

Anneli Palmsköld, Halmstad

Nina Wormbs: *Vem älskade Tele-X? Konflikter om satelliter i Norden 1974–1989*. Gidlunds förlag, Hedemora. 2003. 256 s., ill. English summary. ISBN 91-7844-640-6.

Vem älskade Tele-X? är teknikhistorikerns Nina Wormbs avhandling. I boken får läsaren följa de konflikter,

debatter och visioner som omgav två nordiska satellitprojekt under 1970- och 1980-talen – Nordsat och Tele-X. Genom att fokusera på konflikterna visar Wormbs bl.a. på hur ny teknologi i olika sammanhang och historiska kontexter tillskrivs olika egenskaper som så småningom framstår som naturgivna. Vid sidan av den empiriska målsättningen att skildra processer kring satellitprojekten finns en vetenskapsteoretisk ambition.

Även om man som läsare inte har ett hjärta som bultar för teknikhistoria kan avhandlingen läsas med stor behållning eftersom Wormbs levererar ett viktigt vetenskapsteoretiskt bidrag. Genom att fokusera på konflikterna kring satelliterna löser Wormbs även framgångsrikt upp dikotomier såsom kultur-teknik och teknik-politik, dikotomierna faller nämligen i bitar i de utspel som omger satellitprojekten. I den dubbla ambitionen att studera processerna bakom satellitprojekten och att leverera ett vetenskapsteoretiskt bidrag hämtar författaren inspiration från sociologerna John Law, Manuel Castells och Bruno Latour. Avhandlingen bygger med andra ord på den metod som går under det något missvisande namnet *Actor Network-Theory*.

Titeln på avhandlingen är välfunnen och viktig. Även om Wormbs visar hur satellitprojekten omgavs av konflikter och strategier så glöms inte känslaspekterna bort. *Vem älskade Tele-X?* är en viktig och allvarligt menad fråga. Artefakter, i likhet med människor, behöver vård och omsorg för att bli till och överleva, menar författaren. Konflikter uppstår när kärlek inte besvaras eller då kärlek förblindar. Även en avhandling behöver vård och omsorg för att bli till. Efter att ha läst Nina Wormbs avhandling kan jag bestämt hävda att hennes vurm för teknikhistoria åtminstone inte har förblindat henne. Avhandlingen är väldisponerad, vilket gör det möjligt för läsaren att navigera sig igenom det hav av teknik och personnamn som avhandlingen innehåller.

Fredrik Nilsson, Lund